DISEINU FISIKOA

5. gaia: Diseinu fisikoa

- Helburua
- Datu-baseen gordetzea eta fitxategi-antolamendua Elmasri & Navathe 09
- Fitxategietako indexatze-egiturak edo atzipen-egiturak Elmasri & Navathe 09
- Diseinu fisikorako gomendioak eta diseinua nola egin Conolly & Begg 05
- Kontsulta-optimizazio
 Elmasri & Navathe 09

5. gaia: Bibliografia

Elmasri, R. & Navathe, S.B.

Datu-base sistemak. Oinarriak.

Euskal Herriko Unibertsitateko Argitalpen Zerbitzua (2009).

- Jatorrizko bertsioa ingelesez; gazteleraz ere badago.
- Connolly, T.M. & Begg, C.E.

Sistemas de bases de datos. Un enfoque práctico para diseño, implementación y gestión.

Pearson. Addison Wesley (2005).

Jatorrizko bertsioa – ingelesez.

Diseinu fisikoaren helburua

 Aplikazio ezberdinetan errendimendu ona lortzeko helburuarekin, DBa osatzen duten fitxategientzako biltegiratze-egitura (fitxategien antolamendua) eta atzipen-egitura (bilaketa modua) egokienak aukeratzen dira.

Diseinu fisikoa. Erabili beharreko irizpideak

- Erantzun-denbora
 - Transakzioa bidaltzen denetik erantzuna jaso arte pasatzen den denbora
- Erabilitako espazioa
- Transakzioen "Throughput" (Produktibitatea)

Diseinurako erabakiak hartzeko normalean tarteko kasua eta kasurik okerrena hartzen dira kontuan.

Simulazio-teknikak erabiltzen dira.

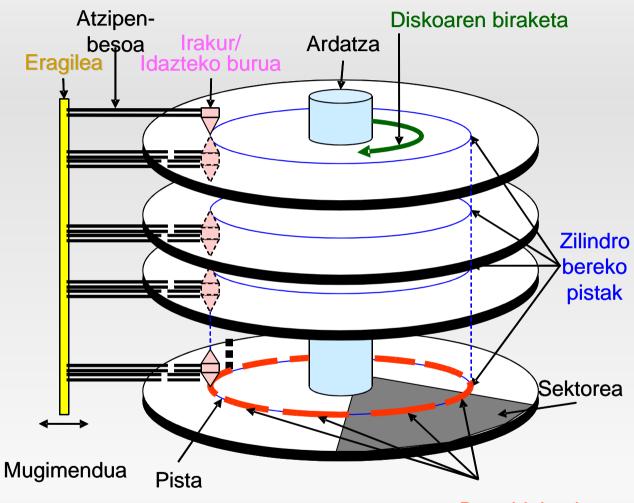
Datu-baseen gordetzea. Biltegiratze motak

- Lehen mailako gordetzea
 - Ordenagailuko PUZak zuzenean kudea ditzakeen gordetzeeuskarriak. Bizkorrak baina gordetze-leku mugatua.
 - Memoria nagusia (gordetze hegazkorra)
 - Cache memoriak
- Bigarren eta hirugarren mailako gordetzeak
 - Ordenagailuko PUZak ezin ditu zuzenean prozesatu bertako datuak; aurrena lehen mailako gordetze-euskarri batera kopiatu behar dira. Mantsoagoak baina edukiera handiagoa.
 - Diskoak eta zintak (gordetze ez-hegazkorra)
 - Lehen mailako eta bigarrenen artean: flash-memoriak

DB gehienak bigarren mailako gordetzean biltegiratzen dira modu iraunkorrean.

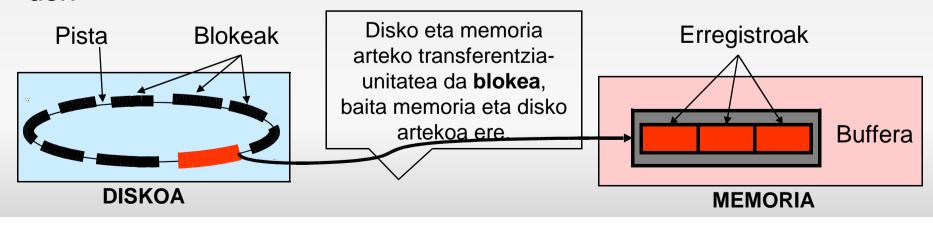
Diskoetan gordetako datuak erregistroez osatutako fitxategi moduan antolatzen dira.

Diskoak

Erregistroa, blokea eta bufferra

- Erregistroa: entitate (EE), tupla (eredu erlazionala), errenkada (SQL)...
- Blokea:
 - Disko eta memoria arteko transferentzia-unitatea
 - Erregistro bakarrarekin edo bat baino gehiagorekin osatua
- Bloke batetara atzipen zuzena (edo ausazkoa): helbidea gainazal-zenbakiak, pista-zenbakiak eta bloke-zenbakiak osatzen dute
- Bufferra: Memoria nagusiko espazioa zeinetan bloke bat kabitzen den

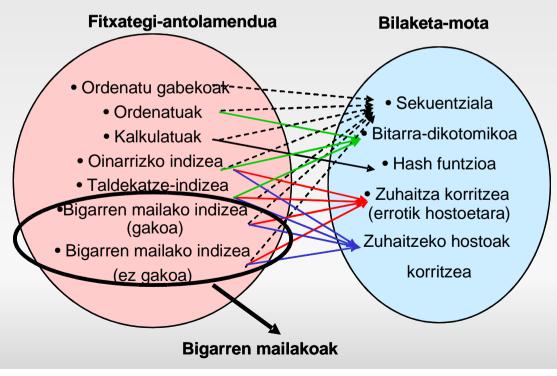
Antolamendua vs Atzipen-metodoa

Fitxategi-antolamendua:

- Nola kokatzen diren erregistroak eta blokeak
- Nola lotzen diren

Atzipen-metodoa:

Nahi dugun erregistroa bilatzeko zein algoritmo erabiltzen den

- Fitxategi-antolamendu batek atzipen-metodo bat baino gehiago onar dezake
- Antolamendu batzuek EZ dituzte onartzen atzipen-metodo guztiak
- Kasu bakoitzean antolamendu egokiena bilatu behar da. Antolamendu egokiena eragiketa ohikoenak modu eraginkorrenean egitea ahalbidetzen duena da.
- Askotan inolako antolamenduk ez du ahalbidetzen eragiketa guztiak modu eraginkorrean inplementatzea
- Espero dugunaren garrantzia eta berreskuratze- eta eguneratzeeragiketen arteko tarteko soluzio bat bilatzen da orduan

Erregistro ordenatugabeen fitxategiak (1/3)

m		ı
Blokea:	Titulua	Urtea
ea	Meninas	1656
	Hilanderas	1644
	Ronda noche	1642
	Gioconda	1506
	Creación de Adán	1510
N	Gernika	1937
	El grito	1893
	Pers. memoria	1924
ω	Marilyn	1964
	Girasoles	1889
_	Lanzas	1634
42	Maja desnuda	1800

Ordenatu gabeko erregistroez osatutako fitxategiak

- Antolamendu sinpleena:
 - Erregistroak idatzi diren ordenan kokatzen dira
 - Erregistro berriak beti bukaeran txertatzen dira

Bilaketa

- Lineala edo sekuentziala: bilaketa blokez bloke jarraian egiten da baldintza betetzen duten erregistro guztiak bilatzeko (garestia).
- Kasu onena: bloke 1 (lehen blokeko erregistro batek betetzen du baldintza)
- Kasu okerrenaren kostua: b bloke, non b fitxategiko bloke kopurua den. Adibideak: inolako erregistrok ez duenean baldintza betetzen.
- Tarteko kasua: (1+b)/2

Erregistro ordenatugabeen fitxategiak (2/3)

diskoan espazioa

härtzen dute

Txertaketa

- 1. Bufferrera fitxategiko azken blokea ekartzen da
- 2. Bufferreko blokean tokirik badago, txertatu behar den erregistroa gehitu. Blokean erregistroa gehitzeko tokirik ez badago, bloke berria sortzen da.
- 3. Bufferreko blokea diskoan berridatzi (berria bada, idatzi)
- 4. Bloke berria sortu balitz, helbidea deskribatzailean gordeko da

Ezabaketa

- Ezabatu behar den erregistroa diskoan bilatu
- 2. Erregistroa daukan blokea memoriako bufferrera pasa
- 3. Bufferrean dagoen bloketik erregistroa ezabatu (edo ezabatua bezala markatu bit batez adierazi ea erregistroa ezabatua izan den. Ezabatuak izan ez direnak erabiliko dira).
- 4. Bufferrean dagoen blokea dagoeneko aldatuta diskoan berridatzi

Espazioa galtzearen arazoa:

diskoan hutsuneak gelditzen dira (asko izan daitezke baldin eta ezabaketa asko egiten badira), eta beraz, espazioa galtzen da.

Erregistro ordenatugabeen fitxategiak (3/3)

- Ezabaketa (jarraipena):
 - 1. soluzioa: fitxategia periodikoki berrantolatu (erabili gabe dagoen tokia berrerabiltzeko)
 - Blokeak sekuentzialki korritzen dira
 - Erregistroak berriro kokatzen dira hutsuneak aprobetxatuz
 - 2. soluzioa: txertatzeko orduan hutsuneak aprobetxatzen saiatu eta ezin bada soilik, txertatu bukaeran
 - Kalkulu gehiago egin behar dira hutsuneak dauzkaten blokeak topatu ahal izateko (bloke asko transferitu behar dira)

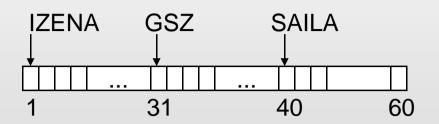
Eguneraketa

- Eguneratu behar den erregistroa bilatu
- 2. Erregistroa daukan blokea bufferrera pasa
- 3. Bufferreko blokean erregistroa eguneratu
- 4. Bufferreko blokea diskoan berridatzi
- Blokea gainezkatzearen arazoa: luzera aldakorreko erregistroak aldaketaren ondorioz handitzen direnean

Soluzioa:

- Eguneratu nahi den erregistroa fitxategitik ezabatu
- Erregistro eguneratua 12 fitxategian txertatu

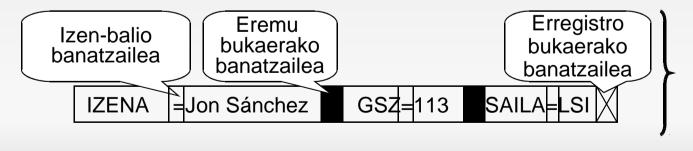
Erregistroak: luzera finkoa edo aldakorra

Luzera finkoko erregistroa: 3 eremu eta 60 byte

Luzera finkoko 2 eremu (GSZ eta SAILA) eta luzera aldakorreko 2 eremu (IZENA eta SOLDATA) dituen erregistroa

Luzera aldakorreko eremuak eta mota ezberdinetako karaktere banatzaileak dituen erregistroa

Erregistro ordenatuen fitxategiak

Ordenatutako fitxategi bateko blokeak.
Ordenazio-eremutzat titulua dute.

W
<u></u>
不
ä
•

N

S

4

Titulua	Urt
Creación Adán	1510
El grito	1893
Gioconda	1506

Girasoles	1889
Guernica	1937
Hilanderas	1644

Lanzas	1634
Maja desnuda	1800
Marilyn	1964

Meninas	1656
Pers. memoria	1924
Ronda noche	1642

- Ez da ordenatu berri den erregistro ordenatugabeen fitxategia
- Erregistroak, fisikoki eremu berezi baten balioen arabera ordenatuta mantentzen dira: ordenazioeremuaren arabera
- Ordenazio-eremua gakoa baldin bada, ordenaziogakoa deitzen zaio
- Ordenazio-gakoa, hainbat eremuren konbinazioa izan daiteke

Zbkia	Let	Ize	Abi
1	а	jon	perez
1	е	feli	arrieta
2	b	ander	azpeitia
2	d	ana	martin
2	Z	libe	reverte
3	j	juan	imaz
5	а	amaia	sastre
9	а	iker	arregi
9	h	irati	zurbano

Ordenatutako
fitxategi
bateko blokeak.
Ordenazio-eremua
Zbkia + Let-en
konbinazioa da
(ordena horretan)

Fitxategia **Zbkia**-ren arabera ordenatuta mantentzen da baina ez **Let**-en arabera.

Erregistro ordenatuen fitxategiak: abantailak

- Erregistroak ordenazio-eremuaren ordenaren arabera modu eraginkorrean lortzen ditu (nahikoa da sekuentzian irakurtzea)
- Ordenazio-eremuaren ordenan hurrengoa den erregistroaren atzipen azkarra
 - Buffer berberean dago (irakurtzeke erregistroak baldin badaude) edo,
 - bestela, hurrengo blokea ekarri (baldin badago)
- Bilaketa bitarra egiteko aukera:
 - Askoz azkarragoa
 - Soilik erabil daiteke, bilaketa egiterakoan aztertuko den baldintza ordenazio-eremuan oinarrituta baldin badago
- Fitxategi hauek EZ dute inolako abantailarik eskaintzen, bilaketak ordenazio-eremua ez den eremuren baten arabera egiten direnean

Bilaketa bitarra (dikotomikoa)

- Blokeen gainean egiten da
- Adibidea: 1, 2, ..., b blokeak
- 1, 2, ..., b blokeen helbideak deskribatzailean daude
- Ordenazio-gakoan k balioa duen erregistro bat topatu nahi da. Bataz besteko kostua: log₂(b) bloke. Bataz besteko kostua bilaketa linealarekin: b/2 (b topatu nahi den erregistroa ez badago)
- K balioa duten erregistro batzuk topatu ahal dira gakoa ez den ordenazioeremua erabilita
- Adibidez, <, >, <= eta >= erabiliz bilaketa eginez

Erregistro ordenatuen fitxategiak: eragiketak

 Ordenazio-eremuaren araberako erregistroen ordena mantendu behar denez, txertaketa eta ezabaketa garestiak dira

Txertaketa

- Erregistroa ordenan txertatzeko bloke egokia bilatu behar da (bilaketa bitarra erabiliz)
- 2. Blokea bufferrera transferitzen da
- 3. Hutsune bat egin behar da bufferreko blokean, horretarako, blokeko gainontzeko erregistroak desplazatu egin behar dira
- 4. Erregistro berria bufferreko blokean txertatu eta blokea diskoan berridatzi
- Blokean tokirik ez balego, soberan dagoen erregistroa (ordenazio-eremuan balio handiena duena) hurrengo blokera mugitu behar da. Kasurik okerrenean honek fitxategiko bloke guztiei eragiten die.

- Beste aukera batzuk:
 - Hutsuneak utzi bloketan: betetzen direnean arazo berbera edukiko dugu
 - Gainezkatze-fitxategia (overflow):
 - Erregistroak EZ DAUDE ordenatuta
 - Erregistro berriak bukaeran txertatzen dira
 - Aldizka fitxategi ordenatua berrantolatu behar da: ordenatutako fitxategia berreraiki behar da bere posizioan gainezkatze-fitxategiko erregistroak ipiniaz
 - Horrela, txertatze-prozesua arindu egiten da
 - Bilaketa-prozesua motelagoa da

Erregistro ordenatuen : eragiketak (2/2)

Ezabaketa

- Fisikoki ezabatu nahi bada, txertaketa-prozesuaren tankerakoa
- Sinpleagoa da erregistroa ezabatua bezala markatzen baldin bada eta berrantolaketa periodikoa egiten bada

Eguneraketa

- Kasuaren arabera bilaketa bitarra egiteko aukera
- Eguneratzen den eremua ordenazio-eremua baldin bada honek posizioa aldatzea suposa lezake. Erregistroa ezabatzea eta berridaztea beharrezkoa izan daiteke
- Erregistroak luzera finkokoak baldin badira, blokea toki berean berridatzi ahalko da

DBetan fitxategi ordenatuen erabilera:

- DBen aplikazioetan gutxi erabiltzen dira hemen adierazitako moduan
- Ohikoagoa da indize batekin batera erabiltzea. Honi oinarrizko-indize deitzen zaio (ordenazio-gakoak erabiltzen direnean, adibidez, tauletako oinarrizko gakoak) edo taldekatze-indizea (ordenazio-eremua gakoa ez denean)

Hashing teknikak

- Zuzeneko fitxategi ere deitu izan zaie
- Zenbait bilaketetarako atzipen azkarragoa (orokorrean, bloke bakarra transferitzen da)
 - Bilatze-baldintza: eremu bakarrean ezartzen den berdintasun-baldintza (=)
 - Kalkulatuko eremu hau gehienetan **gakoa** da (hashgakoa)
 - Aleatorizazio-funtzioa edo hashfuntzio
 - Hash-eremuko balioari aplikatzen zaion funtzioa

- Emaitza: erregistroa gordeta dagoen disko-blokeko helbidea
- Bloke horretan bilatutako erregistroa dago
- Erregistroa bufferrean bilatzen da
- Bufferrera atzipen bakarra nahikoa da
- Barne-hashing-a
 - Programazioan oso erabilgarria den datu-egitura (barne-memorian)

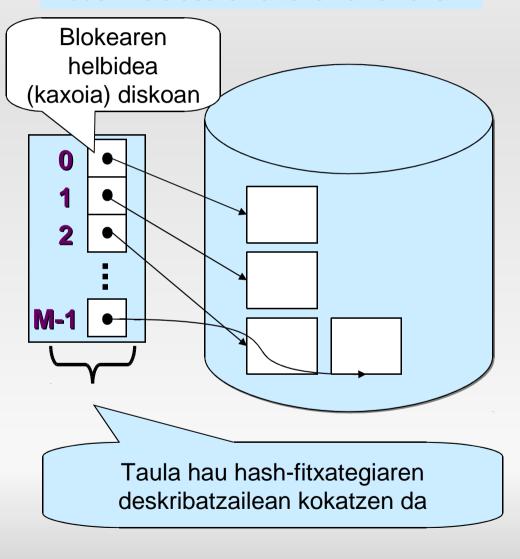
Kanpo-hashing-a

 Disko-fitxategiekin hashing-a (hau baino ez dugu ikusiko)

Kanpo-hashing-a (1/2)

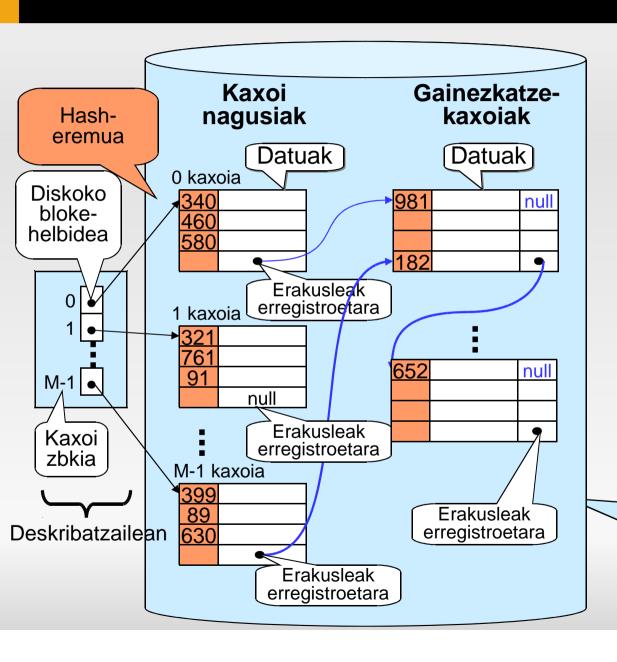
Kaxoi-zenbakiaren eta diskoan blokeak duen helbidearen arteko harremana:

Hash-funtzioa

- Gako bat kaxoi-zenbaki erlatiboarekin mapatzen du
- Argumentua: eremuaren balioa
- O eta M-1 arteko balio bat ematen du bueltan (taulan posizioa)
- Adibidez, hashF(X) = x mod M
- Taulako posizio horretan kaxoi baten helbidea dago
- Kaxoi bat bloke batekin edo bloke jarrai sekuentzia batekin osatuta dago
- Taula diskoan gordetzen da, deskribatzaileari dagokion blokean.
 Taula erabiliz, kaxoiaren zenbaki erlatiboa, bloke-helbide bihurtzen da.

Kanpo-hashing-a (2/2)

- Talka: kaxoia bete arte ez dago arazorik
- Talka-ebazpena: kaxoia beteta dagoenean. Hainbat metodo dago.
 - Helbideratze irekia
 - Kateatzea
 - Hashing anizkoitza

Zer ematen du fhash(321)-ek? Eta fhash(580)-ek? Eta fhash(981)-ek? Eta fhash(652)-ek?

Kanpo-hasing-a: arazoak eta eragiketak

Arazoak:

- Hash-funtzioek orokorrean EZ dute gakoaren ordena mantentzen
- Aldez aurretik zehaztutako espazio kantitatea:
 - M kaxoi * m erregistro/kaxoi
 - Erregistro kopurua askoz txikiagoa bada: espazioa galtzen da
 - Askoz ere handiagoa bada:
 - Gatazka asko
 - Gainezkatze-kaxoi zerrenda luzeak
 - Bi kasutan hobea da:
 - Esleitutako espazioa aldatzea
 - Hash-funtzioa aldatzea
 - Erregistroak berkokatzea

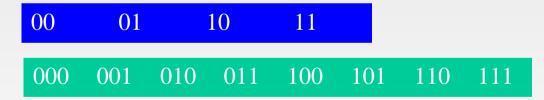
Eragiketak

- Bilaketa:
 - Eremua ≠ helbideratzeeremua denean, ordenatu gabeko fitxategi batean bezain garestia
- Ezabaketa:
 - Kaxoian badago: ezabatu eta gainezkatze areatik erregistro bat pasa
 - Gainezkatze arean badago: ezabatu eta zerrenda estekatua eguneratu
- **Eguneraketa**: Bi kasu daude:
 - Hash-eremua: ezabatu eta txertatu
 - Beste eremu bat: berridazketa

Hedapen dinamikoa onartzen duten hashing-teknikak

- Fitxategiaren tamaina dinamikoki aldatzen da beharren arabera
- Helbideen espazio finkoaren arazoa konpontzen du
- Hashing hedagarria:
 - Direktorioa + kaxoiak

Direktorioa ----->

- Helbideratze kalkulatu lineala
- Hainbat hash funtziorekin

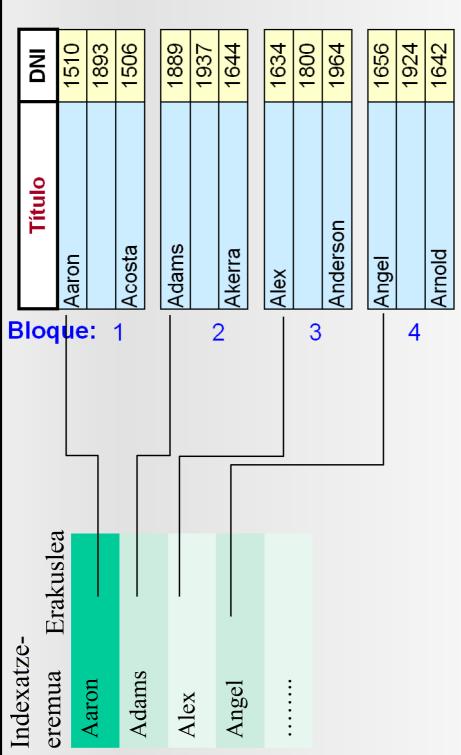
(ez ditugu ikusiko)

5. gaia: Diseinu fisikoa

- Helburua
- Datu-baseen gordetzea eta fitxategi-antolamendua Elmasri & Navathe 09
- Fitxategietako indexatze-egiturak edo atzipen-egiturak Elmasri & Navathe 09
- Diseinu fisikorako gomendioak eta diseinua nola egin Conolly & Begg 05
- Kontsulta-optimizazio Elmasri & Navathe 09

Atzipen-egiturak. Indizeak

- Indizeek indexatze-eremuaren balioak gordetzen dituzte erakusleekin batera
- Indizean indexatze-eremuaren balioak ordenatuta daude
- Indize trinko batek sarrera bat du erregistro bakoitzeko. Indize ez-trinkoak sarrera bat du bloke bakoitzeko.

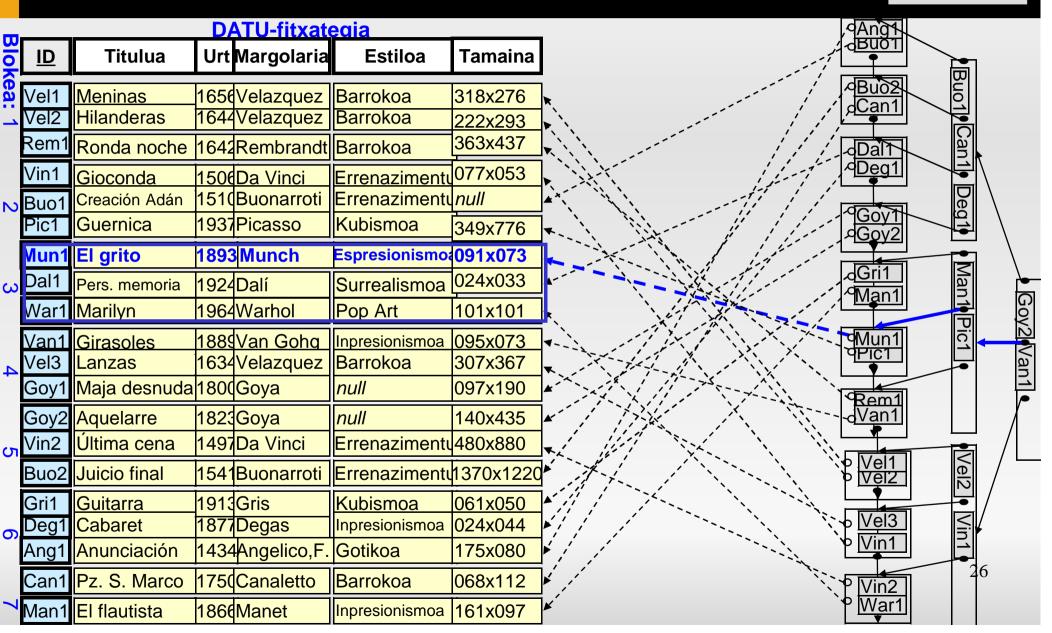
Indizeak

- Erregistroen atzipena azkartzen duten atzipen-egiturak dira (bilaketa-baldintza batzuetan behintzat)
- DBKS gehienek B+ zuhaitzekin inplementatzen dituzte beraien indizeak (hauek soilik ikusiko ditugu)
- Lau indize mota bereizten dira:
 - Oinarrizko indizeak (gakoa)
 - Multzokatze-indizeak (ez gakoa)
 - Bigarren mailako indizeak gakoaren gainean
 - Bigarren mailako indizeak gako ez denaren gainean
- Indize mota ezberdinak bereizten dira: batzuk fisikoak (erakusleekin) eta besteak logikoak (oinarrizko gakoen balioak dituztenak, erakusleen ordez)

- Indize bat fitxategiko eremu bakarraren edo eremu multzo baten gainean eraiki daiteke
- Fitxategi batek indize bat baino gehiago onartzen ditu (kontuz nolakoak!)
- Oinarrizko indizeek eta multzokatzeindizeek fitxategiaren antolamendua ordenatua izatea eskatzen dute
- Fitxategi batek indize asko eduki ditzake baina oinarrizko indize edo multzokatzeindize bakarra eduki dezake
 - Gainontzekoek bigarren mailakoak izan beharko dute
- Bigarren mailako indizeek edozein fitxategi-antolamendu onartzen dute

Gakoaren gaineko bigarren mailako indizea (B+ zuhaitza)

INDIZEA
ID eremuaren
gainean
(B+zuhaitza)

Gakoaren gaineko bigarren mailako indizea (B+ zuhaitza) (2/2)

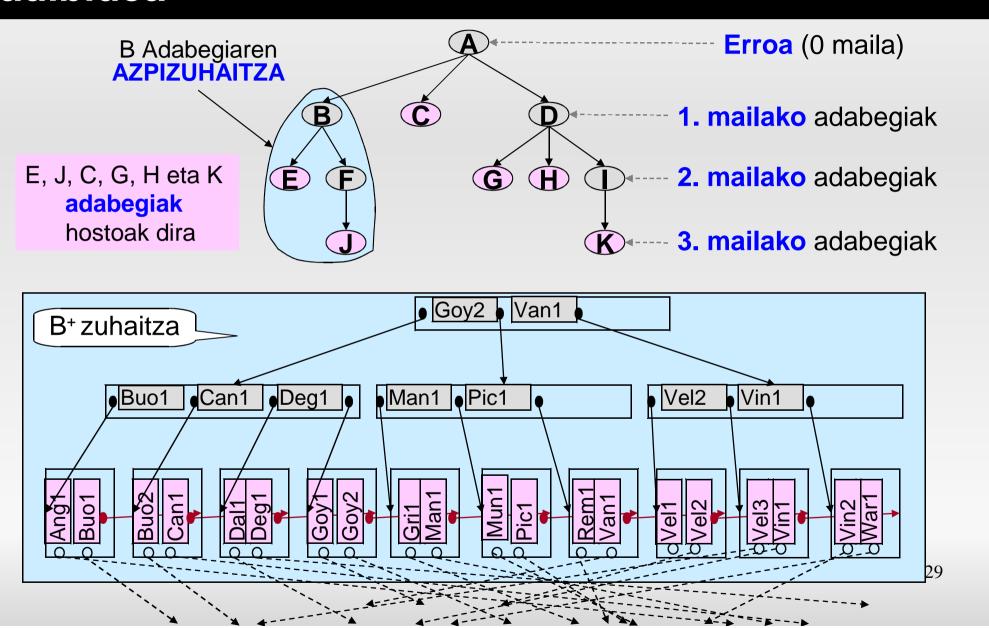
- Bigarren mailako indizea gako eremuaren gainean (Bi-g):
 - Adibidean, ID eremuarentzako definitu da
 - Hostoak: sarrera bat, datu-fitxategiko erregistro bakoitzarentzako. Sarrera bakoitzak, IDren balio bat eta balio hori duen erregistrora erakusle bat ditu. Sarrerak hostoetan ordenatuak daude. Hostoak haien artean estekatuak daude, eta ezkerretik eskuinerantz irakur daitezke.
- <u>Datu-fitxategia</u>: Edozein oinarrizko antolamendu izan dezake (ordenatu gabea, ordenatua, helbideratze kalkulatua e.a.). Beraz, fitxategi batentzako Bi bat baino gehiago defini daitezke.
- Ordenazio logikoa: Bi-g erabiliz, erregistroak ID-ren araberako goranzko ordenan irakur daitezke. Irakurketa horretarako, bloke-transferentzia asko

- behar izatea gerta daiteke (kasurik okerrenean: erregistro adina)
- ID= "Mun1" duen erregistroaren bilaketa: errotik hasita, erdiko erakuslea jarraitzen da (x-ren "Goy2"<x≤ "Van1" balioak). Erdiko-mailan, erdiko erakuslea jarraitzen da (honek x-ren "Man1"<x ≤"Pic1" balioetara eramaten gaitu). Hostoan, bilatutako "Mun1" balioa dago (egongo ez balitz, existitzen ez delako izango da). "Mun1" balioaren erakuslea jarraitzen da, ID="Mun1" balioa duten erregistro guztiak lortzen dira (kasu honetan gakoa izanik bakarra).</p>
- Bilaketa guztietan maila bakoitzeko adabegi bat korritzen da (bloketransferentzia bat egiten da adabegi bakoitzeko) eta gero, beste transferentzia bat egiten da datu-erregistroa duen blokea lortzeko
- Erregistroak txertatzea/ezabatzea:
 Indizearen eguneratzea eta berrantolatzea eskatzen du

Maila anitzeko indize dinamikoak B zuhaitzak erabiliz

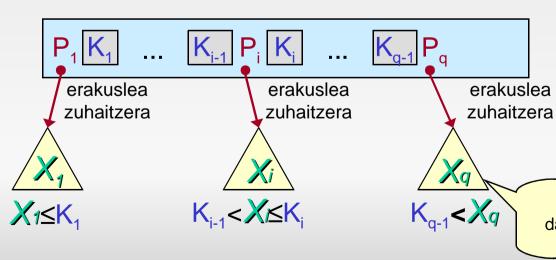
- B eta B+ zuhaitzen kasu partikularrak dira (zuhaitz orekatuak)
 - Zuhaitz bat adabegiekin osatuta dago
 - Zuhaitzeko adabegi bakoitzak (erroak izan ezik) gurasoadabegi bat du eta hainbat ume-adabegi
 - Umerik gabeko adabegia hostoa da
 - Hostoa ez den adabegia, barne-adabegia da
 - Adabegi baten maila, beti bere gurasoarena baina bat gehiago da (0 maila erroarena da)
 - Adabegi baten azpizuhaitza adabegi horrekin eta bere ondorengo guztiekin osatuta dago
 - B+ zuhaitzetan fitxategi bateko datu-blokeetara erakusleak hostoetan soilik biltegiratzen dira

Zuhaitzei buruzko terminologia eta B+zuhaitzaren adibidea

B+ zuhaitzak (1/2)

- Beti orekatua
- Espazioa alferrik galtzen da baina nahiko modu onargarrian
- Txertaketa eta ezabaketa konplexuak
- Barne-adabegiak eta hostoak desberdinak dira
- Barne-adabegietan balioak (K_i-rekin adieraziak) eta beste adabegietara erakusleak (P_i) daude:

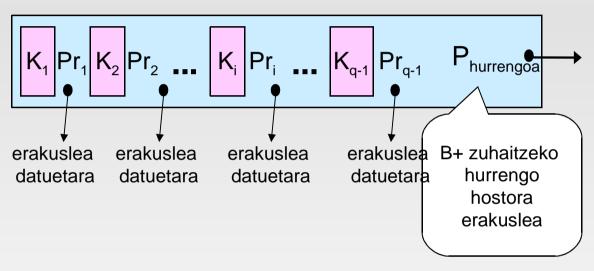
- Barne-adabegien ezaugarriak:
 - Adabegi batean K_i ordenatuak:
 K₁<K₂<...
 - Adabegi guztiek tamaina bera: p ordenakoa bada gehienez p erakusle eta p-1 balio desberdin

 - K_i bakoitza errepikatu egiten da bere ezkerrera dagoen azpizuhaitzeko hosto batean (azpizuhaitz horretako balio altuena izango da)

Xq-k zuhaitzean dauden balio multzoa adierazten du

B+ zuhaitzak (2/2)

Hostoetan balioak (K_i) eta datu-blokeetara erakusleak (Pr_i) daude:

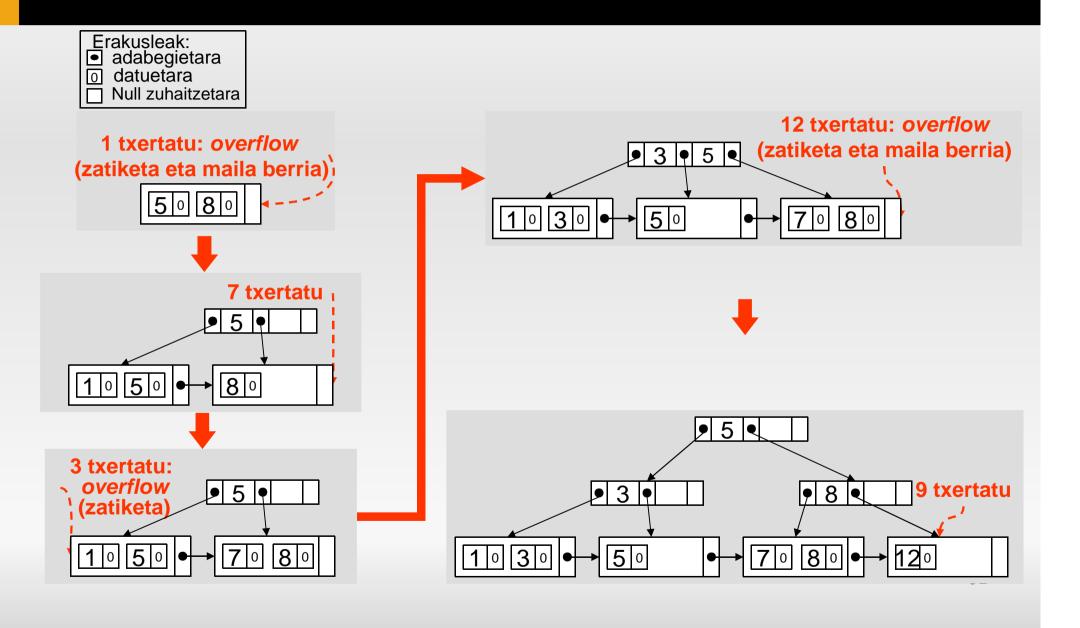

 Indexatze-eremua (K_i balioak dauzkana)
 ez bada gakoa: helbideratze-maila gehigarri bat erabiltzen da (erakusleen blokeetara).

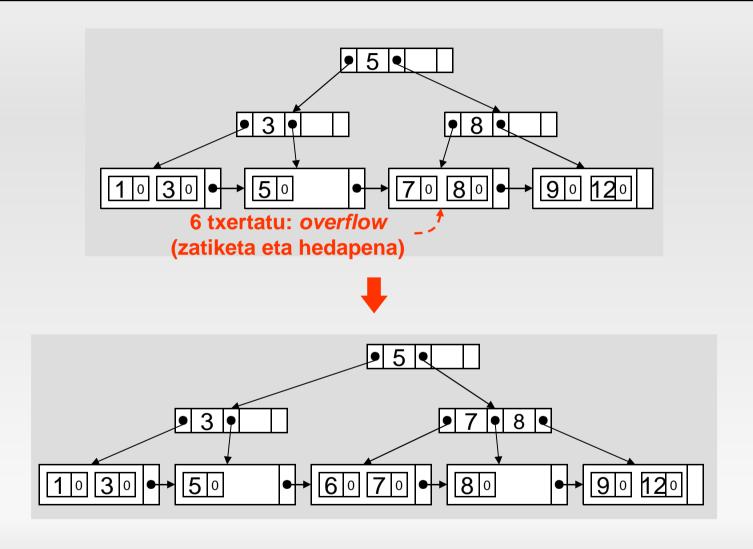
Hostoen ezaugarriak:

- Hosto batean K1<K2< . . . <Kq-1 eta q ≤p (ordenatuak)
- Adabegi guztiek tamaina bera: gehienez p erakusle eta p K_i balio
- Pr_i-ak K_i gakoetako erregistroetara erakusleak dira (edo erregistroa duen blokera edo erakusleak dauzkan blokera)
- Hosto bakoitzean gutxienez P/2 erakusle (eta balio)
- Hosto guztiak maila berean
- Hostoak beraien artean estekatuta: erregistroak K_i-ren goranzko ordenan korritu daitezke
- Hosto batzuen K_i balioak barneadabegietan errepikatzen dira
- B+ zuhaitz batzuetan, erakusleak daude aurreko hostoetara

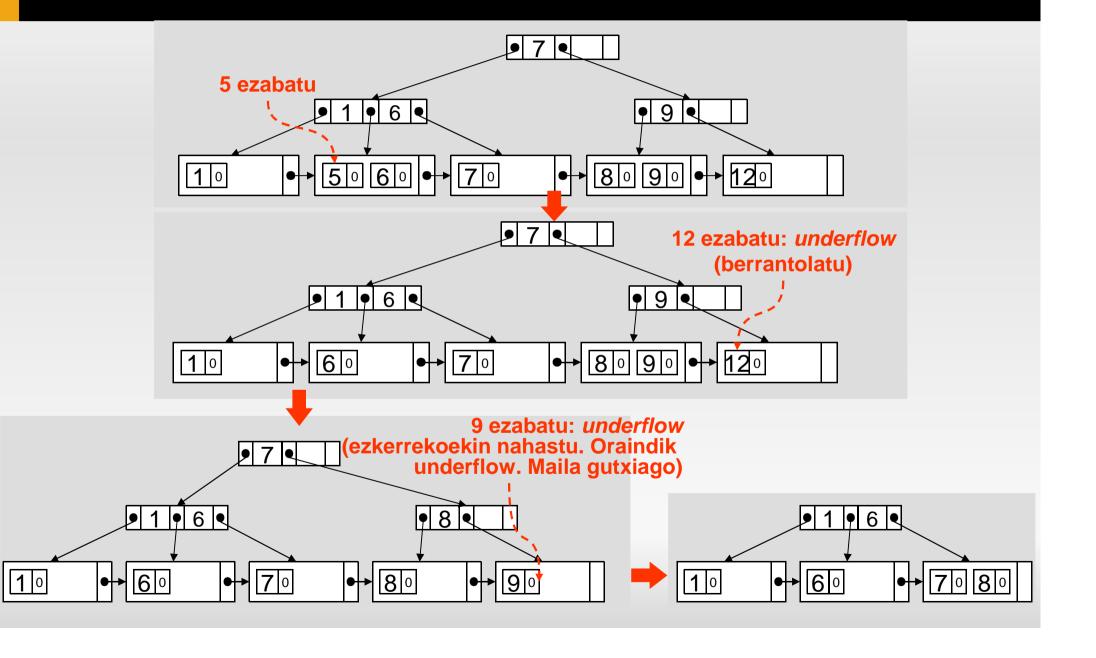
B+ zuhaitzak: txertatzea

B+ zuhaitzak: txertaketak (2)

B+ zuhaitzak: ezabaketak

Gakoa EZ den eremuaren gaineko bigarren mailako indizea eremuaren (B+ zuhaitza) (1/2) gainean (B+zuhaitza) Erregistro-blokeetara erakusleak **DATU-fitxategia** Blokea: Urt Margolaria **Titulua Estiloa Tamaina** ID Angélico, F. Buonarr., Buonarroti 318x276 Vel1 1656 Velazquez Meninas Barrokoa Hilanderas 222x293 Vel2 1644 Velazguez Barrokoa Canaletto Ronda noche 1642 Rembrandt Barrokoa 363x437 Rem1 Dalí Dalí Gioconda 1506 Da Vinci Vin1 Errenazimentu 077x053 null Buo1 Creación Adán 1510 Buonarroti Errenazimentu ◆ Da Vinci ,8 349x776 1937 Picasso Kubismoa Pic1 Guernica Degas Degas El grito 1893 Munch Espresionismoa 091x073 Mun1 Pers. memoria 1924 Dalí Surrealismoa 024x033 Goya Dal1 Marilyn 1964 Warhol Pop Art 101x101 War1 Gris 0 1889 Van Gohg Inpresionismoa 095x073 Girasoles Van1 Vel3 Barrokoa 307x367 Manet 1634 Velazguez Lanzas Munch Munch 1800 Goya Maja desnuda 097x190 Goy1 null 140x435 Aquelarre **1823** Goya null Picasso Última cena 1497 Da Vinci Errenazimentu 480x880 Rembrandt Rembr.. Juicio final 1541 Buonarroti Errenazimentu 1370x1220 Buo2 **1913** Gris Gri1 Guitarra Kubismoa 061x050 Van Goho 1877 Degas Cabaret Inpresionismoa 024x044 Velazquez Deg1 Anunciación 1434 Angelico, F. Gotikoa 175x080 Velazq.. Ang1 go 1750 Canaletto Pz. S. Marco Barrokoa 068x112 Can1 Warhol El flautista 1866 Manet Inpresionismoa 161x097 Man1

INDIZEA

Margolaria

Gakoa EZ den eremuaren gaineko bigarren mailako indizea (B+ zuhaitza)(2/2)

- Bigarren mailako indizea gakoa ez den eremu(ar)en gainean (Bi-eg):
 - Adibidean, Margolaria eremuarentzako definitu da
 - Bi-g indizearekin diferentzia bat du:
 hostoetako erakusleek indexatze eremuko balio bera duten erregistro bat
 baino gehiago erakuts ditzakete.
 Horretarako, erregistro-blokeetara
 erakusleak dituen helbideratze maila
 bat gehiago dago (helbideratze maila
 honen ordez, beste aukera batzuk
 daude).
- Datu-fitxategia: Bi-g eta Bi-eg indizeekin edozein oinarrizko antolamendu izan dezakegu (ordenatu gabea, ordenatua, helbideratze kalkulatua e.a.). Beraz, fitxategi batentzako bigarren mailako (Bi-g edo Bi-eg) bat baino gehiago defini daitezke.

- Ordenazio logikoa: edo erregistroak indexatze-eremu(ar)en ordenan irakurri ahal izatea. Bigarren mailako indizeentzako soilik (oinarrizko eta taldekatze-indizeek aukera hobea dute).
- Erregistro baten bilatzea: Bi-g indizeekin bezala, baina kasu honetan erakusleen blokeak dituen maila bisitatu behar da.
- Bilaketa guztietan maila bakoitzeko adabegi bat korritzen da (bloke-transferentzia bat egiten da adabegi bakoitzeko), gero erakusleak dituen bloke bat (edo erakusle guztiak bloke bakarrean kabitzen ez badira, batzuk), eta azkenik, transferentzia bat egiten da bilatzen den balioa duen datuerregistro bakoitzeko (batzuk egon daitezke, ez baita gakoa).
- <u>Erregistroak txertatzea/ezabatzea</u>: edozein indizeetan bezala, indizearen eguneratzea eta berrantolatzea eskatzen du

Oinarrizko indizea B+ zuhaitzarekin (oinarrizko gakoa) (1/2)

INDIZEA
Oinarrizko
indizearen
gainean
(ID)
(B+ zuhaitza)

	DATU-fitxategia (oinarrizko gakoaren arabera ordenatua) Angle								
Blo	<u>ID</u>	Titulua	Urt	Margolaria	Estiloa	Tamaina	Buol		
	Ang1 Buo1	Anunciación Creación Adán		,		175x080 null	Buo2 Can1		
_		Juicio final	! 		Errenazimentu	1370x1220	Deal Deal		
2		Pz. S. Marco Pers. memoria	1750 1924			068x112 024x033	Deg1 Deg1		
	Deg1	Cabaret	1877	Degas	Inpresionismoa	024x044	Goy2		
	Goy2	Maja desnuda Aquelarre Guitarra		Goya Goya Gris	<i>null</i> <i>null</i> Kubismoa	097x190 140x435 061x050	Gril Manl		
		El flautista				161x097	Mun1 Pic1 Pic1		
4		El grito Guernica			Espresionismoa Kubismoa	349x776			
,	Rem1	Ronda noche	1642	Rembrandt	Barrokoa	363x437	4 Van1		
O		Girasoles	1889	Van Gohg	Inpresionismoa	095x073	4		
	Vel1	Meninas	1656	Velazquez	Barrokoa	318x276			
	Vel2	Hilanderas	1644	Velazquez	Barrokoa	222x293	 /		
6	Vel3	_anzas		•		307x367	←		
		Gioconda		Da Vinci		077x053	-		
	Vin2	Última cena	1497	Da Vinci	Errenazimentu	480x880			
7	War1	Marilyn	1964	Warhol	Pop Art	101x101	<u> </u>		

Oinarrizko indizea B+ zuhaitzarekin (oinarrizko gakoa) (2/2)

- Oinarrizko indizea (OI):
 - Adibidean, ID gakoarentzako definitu da
 - Bi-g indizean bezala eraiki daiteke (beste aukerak daude)
- Datu-fitxategia: indexazio-eremuaren arabera ordenatua (ID). Beraz, fitxategi bakoitzeko Ol bakarra defini daiteke. Ez da bateragarria erregistroen ordenazio fisikoa eskatzen duten bestelako oinarrizko antolamenduekin (helbideratze kalkulatua, beste eremu bat(zu)en arabera ordenazioa ...)
- Ordenazio logikoa: hemen ez du zentzurik, erregistroak fisikoki ordenatuak baitaude

- Erregistro baten bilatzea: Bi-g indizeetan bezala
- Bilaketa guztietan maila bakoitzeko adabegi bat bisitatzen da + bilatutako balioa duen erregistroa duen blokea (bakarra, gakoa baita)
- ID>'Gri1' edo adibidez 'Goy1'≤ID≤'Vel3' moduko balioak dituzten erregistroak bilatzea ahalbidetzen du
- Erregistroak txertatzea/ezabatzea:
 edozein indizeetan bezala, indizearen
 eguneratzea eta berrantolatzea
 eskatzen du

Multzokatze-indizea B+ zuhaitzarekin (gakoa ez den eremua) (1/2)

Multzokatzeindizea
Margolaria
eremuaren
gainean
(B+zuhaitza)

DATU-fitxategia (taldekatze-eremuaren arabera ordenatua)								(D
	<u>ID</u>	Titulua	Urt	Margolaria	Estiloa	Tamaina	Angélio	o,F
Α	ng1	Anunciación	1434	Angelico,F.	Gotikoa	175x080		rrot
		Creación Adán				null	4	
В	3uo2	Juicio final	1541	Buonarroti	Errenazimentu	1370x1220	Canale Dalí	etto
	Can1	Pz. S. Marco	1750	Canaletto	Barrokoa	068x112	↓	
5	al1	Pers. memoria	1924	Dalí	Surrealismoa	024x033	4	
-					Errenazimentu	077x053	Da Vir	
V	/in2	Última cena	1497	Da Vinci	Errenazimentu	480x880		
5	Deg1	Cabaret	1877	Degas	Inpresionismoa	024x044	4	
G	Goy1	Maja desnuda			null	097x190	Gris	
G	Goy2	Aquelarre	1823	Goya	null	140x435	Manet	
G	3ri1	Guitarra	1913	Gris	Kubismoa	061x050	Munch	
۷	/lan1	El flautista	1866	Manet	Inpresionismoa	161x097	4	
Ν	/lun1	El grito	1893	Munch	Espresionismoa	091x073	Picass	0
P	Pic1	Guernica	1937	Picasso	Kubismoa	349x776	←	and
		Ronda noche	1642	Rembrandt	Barrokoa	363x437	4	
٧	/an1	Girasoles	1889	Van Gohg	Inpresionismoa	095x073	- Van G	
٧	/el1	Meninas	1656	Velazquez	Barrokoa	318x276	◆	ue.
٧	/el2	Hilanderas	<mark>1644</mark>	Velazquez	Barrokoa	222x293	Warho	
٧	/el3	Lanzas	1634	Velazquez	Barrokoa	307x367		
٧	Var1	Marilyn	1964	Warhol	Pop Art	101x101	*	

Multzokatze-indizea B+ zuhaitzarekin (gakoa ez den eremua) (2/2)

- Multzokatze-indizea (TI):
 - Adibidean, Margolaria eremuarentzako definitu da
 - Bi-g indizearen antzera eraiki daiteke, baina hostoetako balioerakusle bakoitzak, balio hori duen lehen erregistroa duen blokea erakusten du (*Margolarian* balio bera duten hainbat erregistro egon daitezke, ez baita gakoa)
- Datu-fitxategia: indexatze-eremuaren arabera ordenatua (Margolaria). Horrela, Margolari beraren erregistro guztiak elkarrekin daude. Beraz, TI bakarra defini daiteke fitxategi bakoitzeko. Ez da bateragarria erregistroen ordenazio fisikoa eskatzen duten bestelako oinarrizko antolamenduekin (helbideratze kalkulatua, beste eremu bat(zu)en araberako ordenazioa ...)

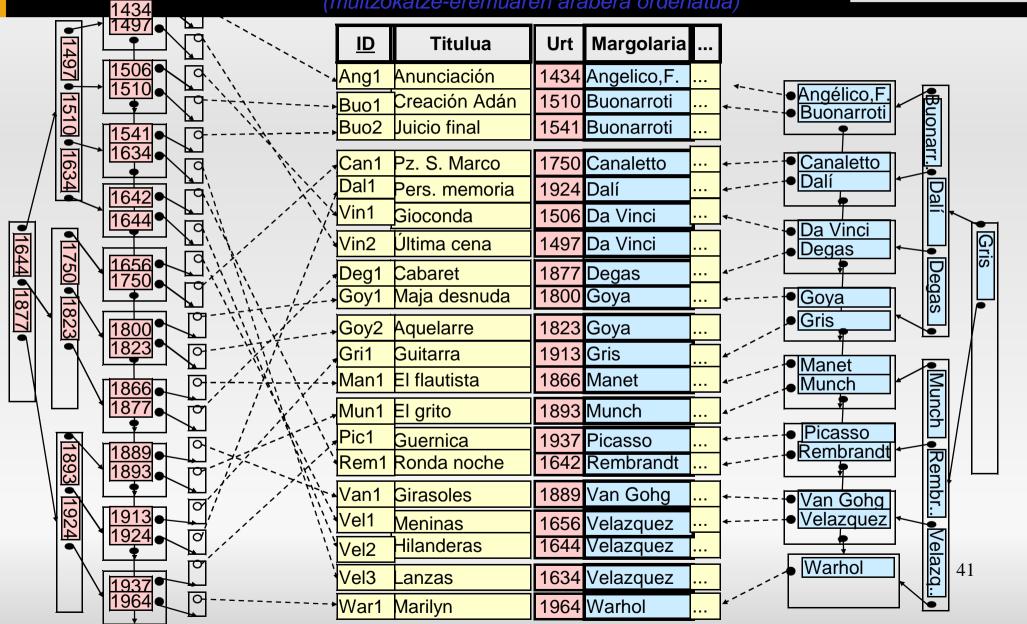
- Ordenazio logikoa: hemen ere ez du zentzurik, erregistroak fisikoki ordenatuak baitaude
- Erregistro baten bilatzea: balio hori duen lehen erregistroa Bi-g indizetan bezala bilatzen da. Datu-fitxategian balio bera duten gainerako erregistroak topatutako lehen erregistroaren segidan doaz.
- Bilaketa guztietan maila bakoitzeko adabegi bat bisitatzen da + bilatutako balioa duten erregistroak (batzuk izan daitezke, ez baita gakoa)
- Margolaria>'Gris' edo adibidez, 'Goya'≤ID≤'Velázquez' moduko baldintzak bilatzea ahalbidetzen du
- Erregistroak txertatzea/ezabatzea:
 edozein indizeetan bezala, indizearen
 eguneratzea eta berrantolatzea
 eskatzen du

Bigarren mailako INDIZEA gakoa EZ den Urtea eremuaren gainean (B+zuhaitza)

Bateragarritasuna (1/2)

Multzokatze-indizea Margolaria multzokatze-eremuaren gainean (B⁺zuhaitza)

DATU-fitxategia (multzokatze-eremuaren arabera ordenatua)

Bateragarritasuna (2/2)

- Aurreko adibidean fitxategian bi indize definitu dira:
 - Multzokatze-indize bat Margolaria eremuaren gainean (TI(Margolaria))
 - Bigarren mailako indize bat, gakoa EZ den Urt eremuaren gainean (Bi-eg(Urt))
 - Nahi adina bigarren mailako indize defini daiteke

Bateraezintasunak zergatik?

- Fitxategi bateko erregistroak fisikoki kontzeptu bakarraren arabera soilik ordenatu daitezke
- Hau da, ezin dira ordenatuak egon Margolariaren eta Tituluaren arabera aldi berean

Beraz, honakoak baiezta ditzakegu:

- Bigarren mailako indize bat (Bi-g edo Bi-eg) beste edozein indizerekin bateragarria da, baita beste bigarren mailako indizeekin ere
- Oinarrizko indizeak, multzokatze-indizeak, fitxategi ordenatuak eta hash-funtzioak erabiltzen duten fitxategiak, bigarren mailako indizeekin bateragarriak dira
- Ezin dira eduki fitxategi berarentzako bi oinarrizko indize, edo bi multzokatzeindize, edo bi ordenazio desberdin, edo bi helbideratze kalkulatu.

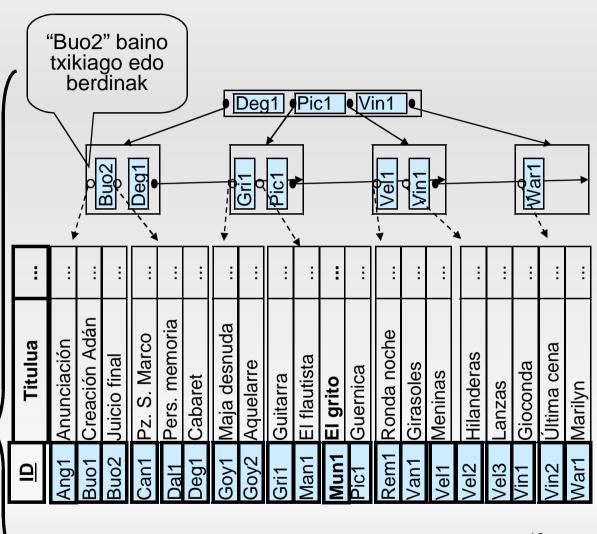
Indize trinko eta ez-trinkoak

Indize trinkoa:

- Sarrera bat dauka datu-fitxategiko erregistro bakoitzeko
- Aurreko adibideetan, gakoaren gainean definitutako indizeak trinkoak ziren, eta gako ez ziren eremuen gainean definitutakoak, ez-trinkoak

Indize ez-trinkoa:

- Trinkoa ez dena, hots, datufitxategiko erregistro batzuentzako soilik ditu sarrerak
- Oinarrizko indize ez-trinko baten adibidea: indizeko bloketan ez daude datu-fitxategiko erregistro guztiak, batzuk soilik daude. Kasu honetan, erakusten den blokeko balio handiena dago hostoetan, ez balio guztiak. Multzokatze-indizeetarako gauza bera egin daiteke, erregistroak ordenatuta daudela aprobetxatuz.

Indizeak gako konposatuen gainean (1/3)

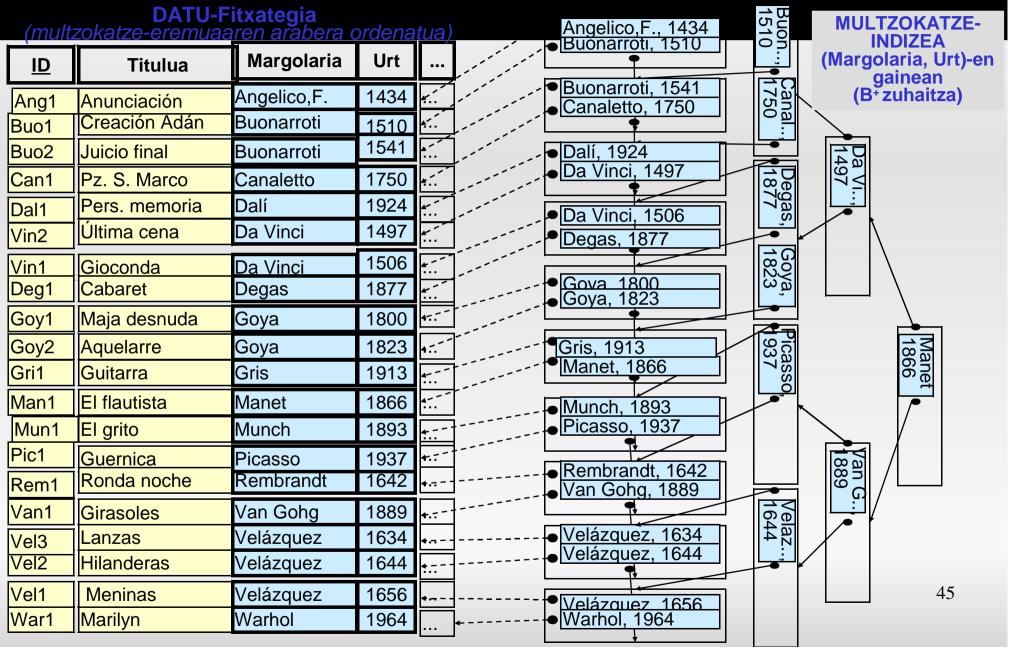
- Atributu bat baino gehiagorekin osatutako gakoak:
 - Kontsultetan maiz azaltzen direnak
 - Konbinaketarako atzipen-egitura bat sortzea hobe
- Adibidean: Margolaria + Urt
 - Kontsulta: Velázquez-ek 1644 urtean margotutako margoak
 - Ez Margolaria, ezta Urt ere, ez dira gakoak (Margolari baten erregistro asko eta Urt bereko erregistro asko egon daitezke)
- Estrategiak:
 - Bi-eg(Margolaria) eta Urt indizerik gabe: Indizea erabili Margolaria="Velázquez" duten erregistroak ekartzeko, eta erregistro horien artean Urt=1644 dutenak bilatu
 - 2. <u>Bi-eg(Urt) eta Margolaria indizerik gabe</u>:
 Indizea erabili Urt=1644 duten
 erregistroak ekartzeko, eta erregistro
 horien artean Margolaria="Velázquez"
 dutenak bilatu

3. <u>Bi-eg(Margolaria) eta Bi-eg(Urt)</u>:

Lehen indizearekin Margolaria="Velázquez" duten erregistroak bilatu, eta bigarrenarekin, Urt=1644 dutenak. Gero, erregistroen arteko ebaketa egin (edo horien erakusleena)

- Arazoa aldi berean ondorengoa gertatzen bada:
 - Velázquez-en margo asko dago
 - 1644eko margo asko dago
 - Velázquez-ek 1644ean margotutako margo gutxi dago
 - Kasu honetan, hiru estrategia hauek ez dira eraginkorrak
- Soluzioa: atributu anitzen gainean indizea definitzea

Indizeak gako konposatuen gainean (2/3)

Indizeak gako konposatuen gainean (3/3)

- Aurreko adibidean, indize bat definitu dugu, eremu bat baino gehiagoren gainean
- Multzokatze-indizeez gain, oinarrizko indizeak eta bigarren mailako indizeak defini daitezke
- Gako konposatuko balioak, lexikografikoki ordenatzen dira:
 - ("Dalí",1924) < ("Goya",1800) lehen eremuan balio desberdinak dituztenean
 - ("Da Vinci", 1497) < ("Da Vinci", 1506) lehen eremuan balio berdinak dituztenean
- Atributu anitzekin lan egiteko gainerako egiturak:
 - Hashing zatitua
 - Sareta-fitxategiak (Grid)

Hashing zatitua

- Kanpo-hashing estatikoaren hedapena (dispertsioa)
- Berdintasun-alderaketak soilik onartzen ditu
- n atributurekin osatutako atributu konposatuaren gainean definitutako hash funtzioa:
 - n helbide sortzen ditu
 - Kaxoiaren helbidea, sortutako n helbideen kateamendua da
- Adibidea:
 - Margolaria="Munch". Lortzen den helbidea = 100 (3 bit)
 - Urt=1893. Lortzen den helbidea= <u>10101</u> (5 bit)
 - Kaxoiaren helbidea: 100 10101 (kateatuak)

 Urt= 1893 dutenak soilik bilatzen baditugu, ondorengo kaxoiak aztertu behar dira: 00010101, 00110101, ..., 11110101

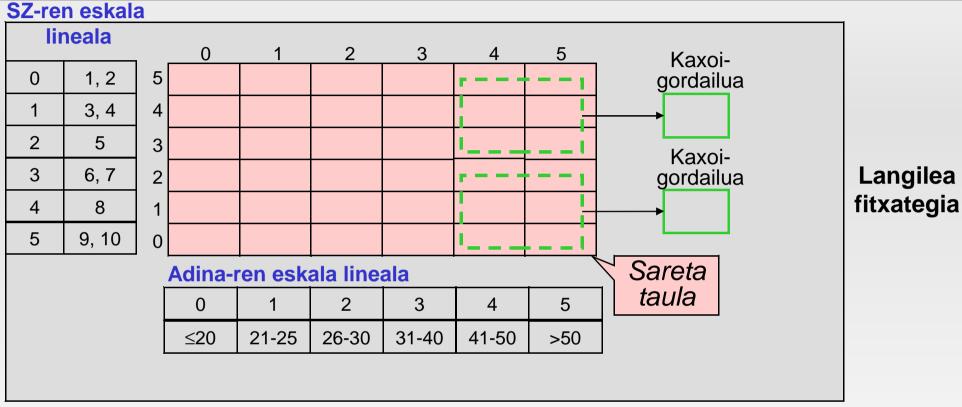
Abantailak:

- Era errazean, edozein atributu kopururekin erabil daiteke
- Pisu handieneko bitak, gehien atzitzen diren atributuei egokitu diezazkiokegu
- Ez da beharrezkoa atzipen-egitura bat atributu bakoitzarentzako

Desabantaila:

 Atributuko konposatuko atributuekin ezin dira berdintasuna modukoak ez diren (<, > ...) konparaketak egin (Adibidea: Urt>1893)

Sareta-fitxategiak (Grid) (1/2)

- Bilaketa gako bakoitzarentzako eskala lineal bat eraikitzen da
- Eskala lineala: gako baten balioen banaketa uniformea du
- Sareta taula: Gelaxka bakoitzak kaxoi-helbide bat dauka. Kaxoi horretan, balio horiei dagozkien erregistroak gordetzen dira.
- SZ=4 eta Adina=59 duten erregistroak topatzeko, (1,5) gelaxka begiratzen da. Bertan dagoen helbideak, aztertu behar dugun kaxoia zein den adierazten digu. Kaxoi horretan, SZ=4 eta Adina=59 duten erregistroak topatuko ditugu

Sareta-fitxategiak (2/2)

- Abantaila: gako batentzako eskala lineal bat definitu bada, ">",
 "<" moduko galderak egin daitezke
- n bilaketa-gakoetarako:
 - n edozein zenbaki izan daiteke
 - n eskala lineal
 - Taula: n dimentsiotako sareta
- Sareta-taula erabilita, datu-fitxategia banatu dezakegu definitutako bilaketa gakoak erabilita
- Gainera, dimentsiotako balioak konbinatuaz balioak atzitu ditzakegu
- Gako konposatuen gaineko atzipen denbora txikitu egiten da
- Espazio handiagoa behar dute, sareta-taula gorde behar baita
- Fitxategia dinamikoa bada, berrantolaketak maiz egitea beharrezkoa da

Indize fisikokoak eta indize logikoak

Indize fisikoak

- Orain arte ikusitakoak dira. Diskoan erregistroa tokiz aldatzen bada erakuslea eguneratu egin behar da
- Arazoa: eguneraketa asko egin beharra gerta daiteke. Adibidez, 2. mailako indize asko dauzkan hash fitxategi batean

Indize logikoak

- Adibidez, Sql Server-eko bigarren mailako indizeak, taularentzako oinarrizko indize bat definitu denean.
- Sarreren itxura honakoa da <G, Go>, non:
 - G: 2. mailako indexazio-eremua da

- Go: oinarrizko gakoaren balioa da (oinarrizko antolamenduarena, adib. hash-funtzioa)
- Indize logiko bat 2. mailako indize berezi bat da. G gakoa duen erregistroa bilatzeko orduan dagokion Go oinarrizko gakoa duen erregistroa bilatzen du (G dagoen erregistroarena). Gero, oinarrizko antolamendua erabili beharko da (adib. hash-funtzioa) Go oinarrizko gakoa duen erregistroa bilatzeko
- Helbideratzea egiteko maila berri bat erabiltzen da

50

Helbide fisikoak maiz aldatzen direnerako aproposa

5. gaia: Diseinu fisikoa

- Helburua
- Datu-baseen gordeetzea eta fitxategi-antolamendua Elmasri & Navathe 09
- Fitxategietako indexatze-egiturak edo atzipen-egiturak Elmasri & Navathe 09
- Diseinu fisikorako gomendioak eta diseinua nola egin Conolly & Begg 05
- Kontsulta-optimizazio Elmasri & Navathe 09

Gomendioak: Biltegiratze-egitura

Erregistro ordenatugabeen fitxategia (heap)

- BAI Datuak taulan kantitate handitan kargatu behar direnean
 Taulak toki gutxi hartzen duenean
 Erregistro bat topatzeko denbora laburra izango da
 Behin taula atzitutakoan, tupla guztiak jaso behar direnean

EZ Taulatik tupla konkretu batzuk baino jaso nahi direnean

Gomendioak: Biltegiratze-egitura

Hashing-a

BAI Tuplak lortzeko hash-eremuko balioarekin berdintasuna edo bat-etortze zehatza behar denean

- Tuplak lortzeko hash-eremuko balioaren balio-tarte bat erabili behar denean (<, > ...)
- Tuplak lortzeko hash-eremua ez den atributu bat erabiltzen denean
- Tuplak lortzeko hash-eremuaren zati bat erabili behar denean

Gomendioak: Biltegiratze-egitura

- B+ zuhaitzadun atzipen-bidea (indizea)
 - Hash-egitura baino erabilera anitzagoa/zabalagoa.
 Atzipenak edo tupla lortzeak egin daitezke berdintasuna, balio-tarteak eta gako partzialak erabiliaz
 - Indizea dinamikoa da: taularekin handitzen da
 - Taulan egindako aldaketekin indizeen errendimendua ez da okertzen eta ordena mantendu egiten da bilatze-eremuan
 - Indizera atzipen konkurrentea egiten denean kudeaketa zaila

Gomendioak atzipen-bideari buruz eta diseinu fisikoa

 Ondorengo gardenkietan, atzipen-bide edo indizeak definitzeko gomendioak ematearekin batera, fitxategi baterako diseinu fisikoa egiten ikasiko dugu

Diseinu fisikoaren helburua:

DBko taula bakoitzerako fitxategi mota eta indize egokienak topatzea, sistemaren errendimendu ona lortzeko asmoz

Diseinu fisikoa

Connolly / Begg 2005 (454 or., 4. urratsa)

1. urratsa: TRANSAKZIOAK ANALIZATZEA

- Helburua: transakzio garrantzitsuenak aztertzea eta ulertzea
- 80/20 araua: transakzio erabilienen % 20ak, datuen atzipenaren % 80a egiten du
- % 20 hori soilik aztertzen da (transakzio asko badago)

2. urratsa: OINARRIZKO FITXATEGI-ANTOLAMENDUA ERABAKITZEA TAULA BAKOITZEKO

 Helburua: oinarrizko antolamendu bat (fitxategi mota) eraginkor bat aukeratzea taula bakoitzeko

3. urratsa: TAULA BAKOITZEKO BIGARREN MAILAKO INDIZE EGOKIAK AUKERATZEA

 Helburua: sistemaren errendimendua hobe dezaketen bigarren mailako indizeak aukeratzea, beharrezkoak baldin badira, noski

1. urratsa: TRANSAKZIOAK ANALIZATZEA (1)

1. Transakzio bakoitzaren exekuzio-maiztasuna

- Adibidez: 50 exekuzio orduko
- Gailurrak ezagutzea garrantzitsua da. Adibidez, 17:00etatik 19:00etara orduko 100 exekuzio egongo dira
- Datu hauekin 80-20 araua aplikatzen da
- Lehentasuna izango dute, indizea izango dute adibidez, maizen atzitzen diren atributuek

2. Zein taula erabitzen du transakzio bakoitzak?

- 1) UPDATE Jabegoa SET Kalea=..., Herria=..., PostaKod=..., Mota=..., Gela-kop=..., Errenta=... WHERE Szbkia=... 20 alditan egunean
- 2) SELECT L.Kargua, count(*)

FROM Delegaritza as D join Langilea as L on D.Dzbkia = L.Delegaritza

WHERE D.Herria="Iruña"

ORDER BY L.Kargua 500 alditan egunean

3) SELECT ...

FROM Jabegoa as J

WHERE J.Mota = ...

50 alditan egunean

Taula	Transakzioa	Maiztasuna Eguneko aldi kop.
Inhana	1	20
Jabegoa	3	50
Delegaritza	2	500
Langilea	2	500
•••		•••

1. urratsa: TRANSAKZIOAK ANALIZATZEA (2)

3. tauletako <u>atributuetara</u> atzipena

- Atzipen-egiturak (indizeak) <u>izateko</u> hautagaiak:
 - SELECT, UPDATE edo DELETE-ko WHERE-ko atributuak
 - Join-ean agertzen diren atributuak
 - Ordenazioa eska dezaketen eragiketetan agertzen diren atributuak: ORDER BY, GROUP BY, UNION, DISTINCT, ...
- Atzipen-egituretan <u>ekidin</u> behar diren atributuak:
 - UPDATE eragiketetan SET aginduan agertzen direnak (aldatzen direnak)

Taula	Transakzioa	Maiztasuna Eguneko aldi kop.	Atributuak
lohogoo	1	20	where: Szbkia
Jabegoa	3	50	where: Mota
Delegaritza	2		where: Herria join: Dzbkia
Langilea	2	500	join: Delegaritza order by: Kargua
•••			

2. urratsa: OINARRIZKO FITXATEGI-ANTOLAMENDUA ERABAKITZEA (1)

- Adibidea: langileak ordena alfabetikoan lortu nahi baditugu, orduan, langilea taula izena atributuaren arabera ordenatuta egotea komeni zaigu. Honen ordez, bi balioen arteko soldatak lortu nahi badira, ez du zentzurik taula izenaren arabera ordenatzea.
- DBKS batzuek indizeak soilik onartzen dituzte
- Antolamenduen errepasoa:
- Ordenatu gabeak:
 - Taulak errenkada gutxi espero baditu
 - Kontsultek errenkada guztiak atzitzen badituzte (ordena zehaztu gabe)

Hash:

- Atributuen gaineko berdintza bat hobetzea garrantzitsua bada (where edo join).
- EZ da erabilgarria atributuak ordenan atzitzeko edo (<=, >=, <, >, between, ...)
 eragiketetarako
- Taula oso maiz handitzen edo txikitzen bada, hedapen dinamikoa erabiltzea komeni da

2. urratsa: OINARRIZKO FITXATEGI-ANTOLAMENDUA ERABAKITZEA (2)

- Oinarrizko indizea (OI) edo Multzokatze-indizea (TI):
 - Bi aukera:
 - Ordenatu gabeko taula (ordenatugabea/hash) eta beharrezko BI (bigarren-mailako) indizeak sortzea
 - 2. Ol edo TI-rekin ordenatutako taula eta beharrezko BI-ak sortzea
 - Zein atributu(ak) aukeratu OI edo TIrako? (2. aukera):
 - JOINetan erabilienak (eragiketa eraginkorragoa egingo du)
 - Tuplak ordenan korritzeko erabilienak (adib.: GROUP BY, ORDER BY...)

3. urratsa: BIGARREN MAILAKO INDIZEAK Noiz BAI sortu

- Maiz atzitzen den gako arrotz bakoitzeko → join-etan parte-hartzen dute eta BI batek eraginkorragoa egingo luke. DBKS batzuek BI bat definitzen dute automatikoki gako arrotz bakoitzeko
- where, Join, edo ordenazioa eskatzen duten gainerako eragiketetan (order by, group by, union, distinct, ...) agertzen diren atributuetarako → BI indizea korrituaz edo beraien hostoen ordenazio logikoa erabiliz, azken emaitzak edo tarteko emaitzak lor litezke.
- Indize bakarreko plana: kontsulta indize bakarra korrituta lor daitekeenean. Adibidea:

SELECT Delegaritza, **AVG**(Soldata) **FROM** Langilea **GROUP BY** Delegaritza

Adibidez **BI**(Soldata, Delegaritza) edo **BI**(Delegaritza, Soldata)

where-an or edukiz gero, guztietarako indizeak edukitzea SOILIK da eraginkorra:

SELECT *
FROM Jabegoa
WHERE mota="pisua" OR errenta>600 OR gela-kop>2

Bl(mota) eta **Bl(errenta)** soilik badaude, Jabegoa korritu behar da gela-kop>2ko tuplak lortzeko. Beraz, Bl horiek ez lukete kontsulta azkartuko. Bai balioko lukete, OR ordez AND eragiketak bagenitu

BI(mota, errenta, gela-kop) edukita, bai OR baita AND eragiketek ere lor dezakete onura

3. urratsa: BIGARREN MAILAKO INDIZEAK Noiz EZ sortu

- Taula oso txikia bada → Eraginkorragoa izan daiteke taula osoa memorian kargatzea
- Atributuak (update) edo taula (insert/delete) oso maiz eguneratzen badira → Indizeak ere eguneratzea suposatuko luke
- Kontsulta baten emaitzak taularen zati handi bat ematen badu (adib. Tuplen % 70a) → Taularen zati handi bat korritu behar da
- Atributuak karaktere-kate oso luzeak baditu (Adib. Paragrafoak) → Indizearen adabegi bakoitzean balio gutxi sartuko lirateke, eraginkortasuna txikituaz
- Ez hain garrantzitsua:
 - Diskoan espazio falta badago → BI indizeek espazioa hartzen dute
 - Zenbat eta BI gehiago, optimizatzaileak denbora gehiago behar du erabakitzeko
- Kasu guztietan: hoberena <u>probak egitea</u> da BI indizeek ematen dituzten emaitzak eta BI gabe lortzen direnak konparatuaz
- Exekuzio-plana erakusten duten DBKSko erremintak erabiltzea erabilgarria da
- Kontuan izan behar da DBKSak gako atributuetan (primary key eta unique)
 "unibokotasuna" bermatzeko indizeak sortzen dituela

Diseinu fisikoaren adibidez

(20 transakziotatik gehien erabiltzen den % 20a hartuko dugu)

Langileak 5.000 errenkada ditu 500 bloketan eta Jabegoak 50.000 errenkada 500 bloketan.

1. Egunean 200 alditan:

SELECT L.*
FROM Langilea AS L JOIN Langilea AS G
ON L.Gainbegiratzailea=G.Lzbkia
WHERE G.Izena=@izen AND G.Abizena=@abizen
AND G.Delegaritza=@dele

2. Egunean 300 alditan SELECT L.* FROM Langilea AS L ORDER BY L.Abizena, L.Izena 3. Egunean 1000 alditan
SELECT L.*
FROM Jabegoa AS J JOIN Langilea AS L
ON J.Langilea=L.Lzbkia
WHERE L.Izena=@izen AND
L.Abizena=@abizen
AND L.Delegaritza=@dele

4. Egunean 5000 alditan
SELECT J.*
FROM Jabegoa AS J
WHERE J.Herria=@herri AND
J.Errenta<=@errenta max

Taula	Trans.	Maizt.	Atributuak	Antolak. eta indizeak.	
	1	200)(Lzbkia) ere posiblea da
Langilea	2	300		BI-eg(Abizena,	·
	3	1000	j: Lzbkia w: Izena, Abizena, Delegaritza	Izena, Delegaritza)	
Tobooo	3	1000	j: Langilea	MI(Herria, Errenta)	63
Jabegoa	4	5000	w: Herria, Errenta	BI-eg(Langilea)	

Sistema erlazionaletarako ohiko gomendioak

- Fitxategiaren antolamenduaren eta indizeen aukeraketa (errepasoa)
 - Aukeratu atributu bat indizea izateko, i) edo erregistroak ordenan lortzeko erabiltzen bada, edo ii) join-etan maiz erabiltzen bada fitxategiaren ordenaziorako atributu moduan. Atributu honentzako edo oinarrizko edo multzokatze-indizea aukeratu.
 - Aukeratu ordenaziokoa ez den atributu bat hautapenerako baldintzetan edo joinetan maiz agertzen bada. Definitu bigarren mailako indizea.
 - Fitxategia maiz eguneratzen bada, minimizatu fitxategi horretarako definitutako indize kopurua.
 - Atributu bat hautaketak egiteko edo join-etarako maiz erabiltzen bada baina ez erregistroak ordenan lortzeko, orduan hashantolamendua erabil daiteke.

5. gaia: Diseinu fisikoa

- Helburua
- Datu-baseen gordetzea eta fitxategi-antolamendua Elmasri & Navathe 09
- Fitxategietako indize-egiturak edo atzipen-egiturak Elmasri & Navathe 09
- •Diseinu fisikorako gomendioak eta diseinua nola egin Conolly & Begg 05
- Kontsulta-optimizazio Elmasri & Navathe 09

Goi-mailako kontsulta bat prozesatzeko egin ohi diren urratsak

Zein emaitza espero dugun Kontsulta (SQL) Konpiladorea zehazten da baina ez nola lortu behar den Aztertze lexikoa, analizatze Kontsultaren sintaktikoa eta balidatzea zuhaitza edo grafoa Kontsultaren tarteko forma Heuristikoa Kostuen kalkulua Ez estrategia optimoa, baizik **Optimizatzailea** eta nahikoa eraginkorra den estrategia bat Exekuzio-plana Konpilatua edo Kontsultaren kode-sortzailea interpretatua Kontsulta exekutatzeko kodea Exekuzio-denboran DB prozesadorea Kontsultaren emaitza

67

Optimizazio heuristikoa

- Kontsulta baten exekuzioa hobetzearren, bere barneerrepresentazioa aldatu egiten da erregela heuristikoak erabiliz
 - Exekuzio-plan bat sortzen du, fitxategietarako sortutako atzipen-bide edo indizeetan oinarrituta, eragiketa multzoak exekutatzeko

Optimizazio heuristikoaren algoritmoa

- Helburua: bitarteko taulen tamaina txikiagoa egitea
 - Oinarrizko erregela:
 - Lehenik σ exekutatu eta gero π (tarteko emaitzak txikitu)
 - Bukaeran (|x|, *) eta eragiketa bitarrak exekutatu
 - Eragiketa murriztaileenak lehenengo exekutatzen dira eta (|X|, *) azkenak. Honetarako zuhaitzeko adabegiak berrantolatzen dira.

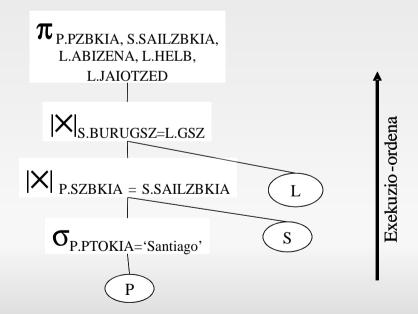
Kontsulta-zuhaitza

- Aljebra erlazionaleko espresio bat adierazten du
- Kontsulta bera zuhaitz desberdinen bidez adieraz daiteke

SELECT PZBKIA, SAILZBKIA, ABIZENA, HELB, JAIOTZED

FROM (SAILA AS S INNER JOIN PROIEKTUA AS P
ON P.SZBKIA=S.SAILZBKIA) INNER JOIN LANGILEA AS L
ON S.BURUGSZ=L.GSZ

WHERE PTOKIA='Santiago';

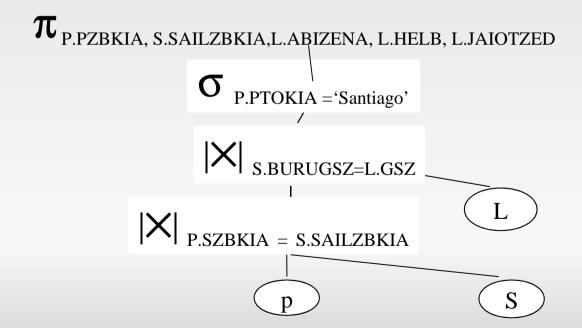
Kontsulta-zuhaitz kanonikoa

- Analizatzaile sintaktikoak sortzen du modu estandarrean
- Inolako optimizaziorik gabe
- Lehenik |x|, gero σ eta azkenik π

SELECT PZBKIA, SAILZBKIA, ABIZENA, HELB, JAIOTZED

FROM (SAILA AS S INNER JOIN PROIEKTUA AS P
ON P.SZBKIA=S.SAILZBKIA) INNER JOIN LANGILEA AS L
ON S.BURUGSZ=L.GSZ

WHERE PTOKIA='Santiago';

Kontsulta bat eraldatzearen adibidea (1/5)

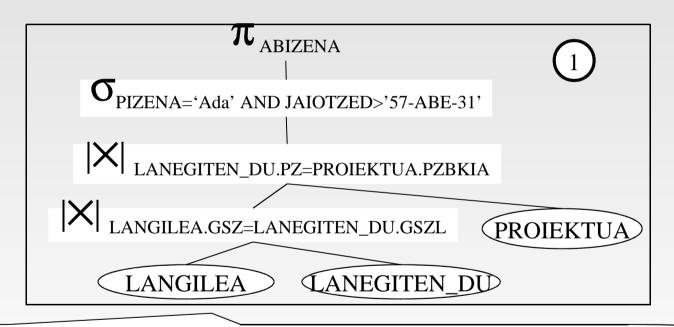
- Hasierako zuhaitza exekuzio eraginkorra duen batean bilakatu
 - Baliokidetasun-erregeletan (b.e.) oinarritzen da (aljebra erlazionaleko espresioen artean)
 - Erregela heuristikoak: baliokidetasun-erregelen aplikazioa gidatzen dute
- Adibidea
 1957. urtearen geroztik jaio eta "Ada" izeneko proiektuan lan egiten duten bezeroen abizena lortu

Kontsulta bat eraldatzearen adibidea (2/5)

1957. urtearen geroztik jaio eta "Ada" izeneko proiektuan lan egiten duten bezeroen abizena lortu

SELECT ABIZENA

FROM (LANGILEA INNER JOIN LANEGITEN_DU ON LANGILEA.GSZ=LANEGITEN_DU.GSZL)
INNER JOIN PROIEKTUA ON LANEGITEN_DU.PZ=PROIEKTUA.PZBKIA)
WHERE PIZENA='Ada' AND JAIOTZED>'57-ABE-31'

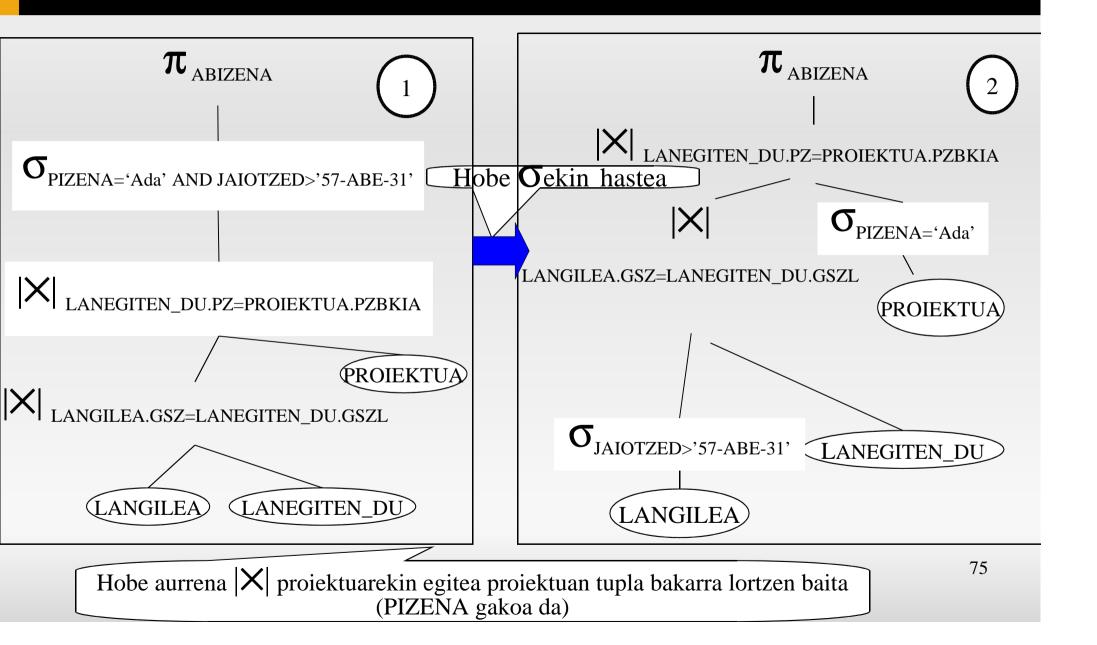

|X| fitxategi handiegiak sortzen dituzte.

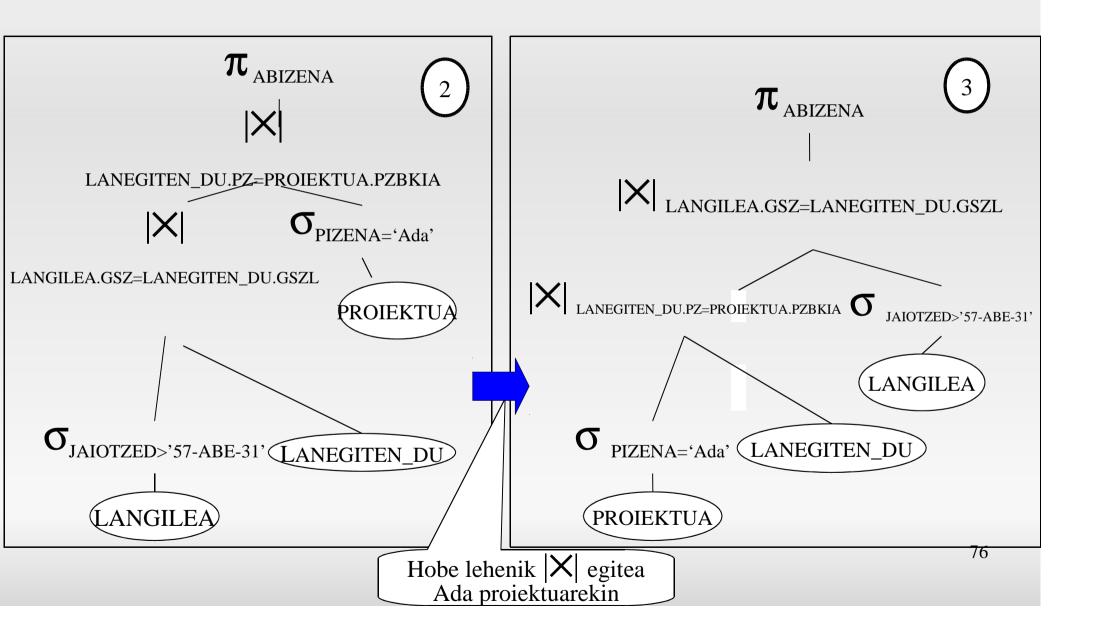
Proiektu bakarra behar da (Ada izenekoa) 57. urtearen geroztik jaio direnak bakarrik elkartu

Hobe **O**ekin hastea

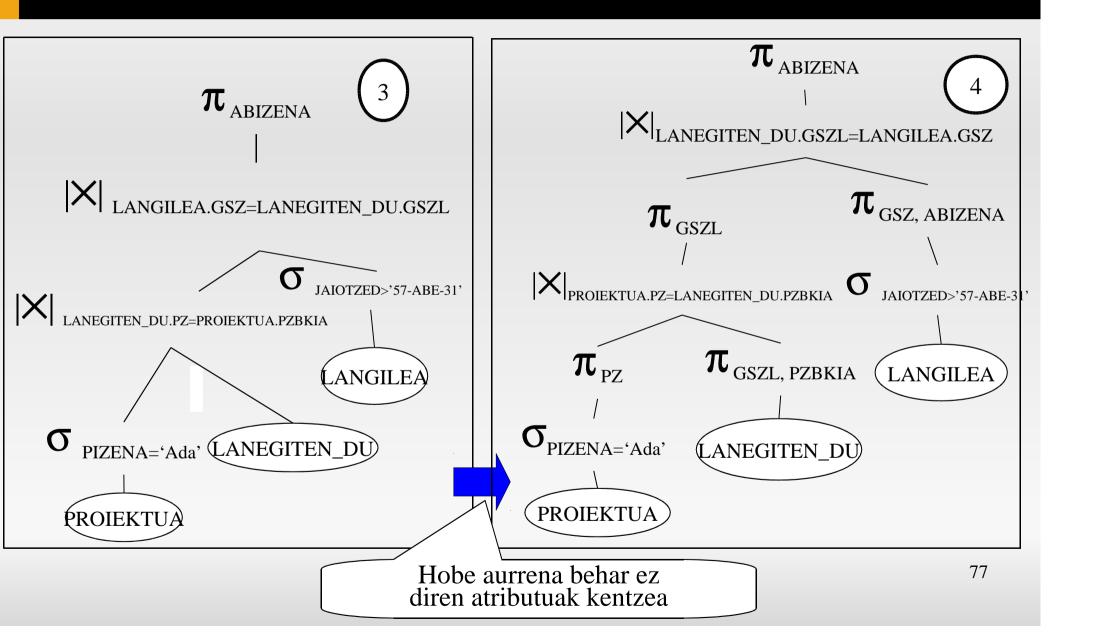
Kontsulta bat eraldatzearen adibidea (3/5)

Kontsulta bat eraldatzearen adibidea (4/5)

Kontsulta bat eraldatzearen adibidea (5/5)

Ariketak

Diseinu fisikoko ariketetan erabiliko dugun notazioa

OG: Erregistro OrdenatuGabeen fitxategia

O(eremua): Erregistro Ordenatuen fitxategia(ordenazio-eremua)

D(eremua): Zuzeneko fitxategia edo hash (Dispertsio- edo kalkulu-eremua)

Ol(eremua): Oinarrizko indizea (indexazio eremua)

MI(eremua): Multzokatze-indizea (multzokatze-eremua)

BI-eg (eremua): Bigarren mailako Indizea (Gakoa Ez den eremu baten gainean)

BI-g (eremua): Bigarren mailako Indizea (Gakoa den eremu baten gainean)

Ariketa: Ospitalea DBan diseinu fisikoa

Ondorengo taulak ditugu:

ORDER BY S.Espezialitatea

Gaixoa (<u>GSZ</u>, Izena, Adina, *Sendagile-NAN*) - 5000 errenkada Sendagaia (<u>Kodea</u>, S-Izena, Dosia) - 10.000 errenkada Gaixotasuna (<u>G-Izena</u>, Deskribapena) - 500 errenkada Sendagilea (<u>Sendagile-NAN</u>, Sendagile-izena, Espezialitatea) - 50 errenkada Tratamendua (<u>GSZ</u>, <u>G-Izena</u>, <u>Kodea</u>, Iraupena) - 100.000 errenkada

Proposa ezazu DB honetarako errepresentazio fisiko bat ondorengo eragiketak modu eraginkorrean egin ahal izateko:

- 1) Egunean 500 alditan SELECT G.* FROM Gaixoa AS G JOIN Sendagilea as S ON G.Sendagile-NAN=S.Sendagile-NAN WHERE S.Izena=@SendIzen
- 2) Egunean 2.000 alditan

 SELECT T.G-Izena, S.S-Izena

 FROM (Gaixoa AS G JOIN Tratamendua AS T ON G.GSZ=T.GSZ) JOIN Sendagaia AS S ON T.Kodea=S.Kodea

 WHERE G.Izena=@gaixoIzen

 ORDER BY T.G-Izena, S.S-Izena
- 3) Egunean 1.000 alditan

 SELECT S.Espezialitatea, S.Sendagile-izena

 FROM (Tratamendua AS T JOIN Gaixoa AS G ON T.GSZ=G.GSZ) JOIN Sendagilea AS S
 ON G.Sendagile-NAN=S.Sendagile-NAN

 WHERE T.G-Izena=@gaixotasunIzena

80

Ariketa: Bidaia-agentzia (1)

Ondorengo taulak ditugu:

Bidai-agentzia (B_A_zbkia, B_A_izena, B_A_helb, Zuzendaria) - 1000 errenkada

Bezeroa (B_NAN, Izena, Ab1, Ab2, Helb, Tlfnoa) - 20.000 errenkada

Hotela (H_Izena, Hiria, Kategoria, Gela_kop) - 1.000 errenkada

Erreserba (H_Izena, Hiria, B_A_zbkia, B_NAN, Data) - 100.000 errenkada

Ondorengo eragiketak egiteko, zein da fitxategi antolamendurik egokiena?

1) Hotel baten izena eta hiri baten izena emanda, hotel horretarako erreserbak egin dituzten bezeroen izenak lortu (egunean 10.000 alditan)

SELECT B.Ab1, B. Ab2, B.Izena **FROM** Erreserba AS E **JOIN** Bezeroa as B **ON** E.B_NAN=B.B_NAN **WHERE** E.H_Izena=@hotela AND E.Hiria=@hiri

2) Hasiera eta amaiera data pare baten artean erreserbaren bat egin zuten bezeroen izenak lortu (egunean 5.000 alditan)

SELECT B.Ab1, B. Ab2, B.Izena **FROM** Erreserba AS E **JOIN** Bezeroa as B **ON** E.B_NAN=B.B_NAN **WHERE** E.Data>=@has AND E.Data<=@buk

Ariketa: Bidaia-agentzia (2)

Ondorengo taulak ditugu:

Bidai-agentzia (B_A_zbkia, B_A_izena, B_A_helb, Zuzendaria) - 1000 errenkada

Bezeroa (B NAN, Izena, Ab1, Ab2, Helb, Tlfnoa) - 20.000 errenkada

Hotela (H. Izena, Hiria, Kategoria, Gela_kop) - 1.000 errenkada

Erreserba (H_Izena, Hiria, B_A_zbkia, B_NAN, Data) - 100.000 errenkada

Ondorengo eragiketak egiteko, zein da fitxategi antolamendurik egokiena?

3) Hotelen izenak alfabetikoki ordenatuta eta errepikapenik gabe (Egunean 100 alditan)

SELECT DISTINCT H.H_Izena

FROM Hotela AS H

ORDER BY H.H_Izena

4) Telefono bat emanda, telefono hori duten bezeroen izena lortu. Bezero bakoitzeko, erreserbaren bat egin dioten bidai agentzien izena eta helbidea lortu (Egunean 500 alditan)

SELECT B.Ab1, B. Ab2, B.Izena, BA.B_A_izena, BA.B_A_Helb

FROM (Bezeroa AS B **JOIN** Erreserba as E **ON** B.B_NAN=E.B_NAN)

JOIN Bidai-agentzia AS BA **ON** E.B_A_zbkia=BA.B_A_zbkia

WHERE B.Tlfnoa=@tfnoa

Ariketa: Kirol probak (1)

Gako hautagaiak

Ondorengo taulak ditugu:

Kirolaria (K. zbkia, Izena, Adina, Herrialdea) - 8.000 errenkada

Estadioa (E kodea, E izena, Hiria, Edukiera) - 10 errenkada

Proba (P kodea, Kategoria, Izena, Mota) - 200 errenkada

Esleipena: K zbkia, P kodea, E kodea (24.000 errenk.)

Ondorengo eragiketak egiteko, zein da fitxategi antolamendurik egokiena?

1) Egunean 100 alditan

SELECT K.Herrialdea, K.Izena **FROM** Kirolaria AS K **ORDER BY** K.Herrialdea, K.Izena

2) Egunean 200 alditan

SELECT E.E_izena, E.Hiria, P.Izena, P.Kategoria, P.Mota
FROM (Estadioa AS E JOIN Esleipena AS ES ON

E.E_kodea=ES.E_kodea) **JOIN** Proba AS P **ON** ES.P_kodea=P.P_kodea

Ariketa: Kirol probak (1)

Gako hautagaiak

Ondorengo taulak ditugu:

Kirolaria (K. zbkia, Izena, Adina, Herrialdea) - 8.000 errenkada

Estadioa (E kodea, E izena, Hiria, Edukiera) - 10 errenkada

Proba (P kodea, Kategoria, Izena, Mota) - 200 errenkada

Esleipena: K zbkia, P kodea, E kodea (24.000 errenk.)

Ondorengo eragiketak egiteko, zein da fitxategi antolamendurik egokiena?

3) Egunean 1000 alditan

SELECT P.*

FROM Esleipena AS E **JOIN** Proba AS P **ON** E.P_kodea=P.P_kodea **WHERE** E.K_zbkia=@kirolariKod

4) Egunean 10000 alditan

SELECT K.Izena, K.Herrialdea

FROM (Esleipena AS ES **JOIN** Estadioa AS E **ON** ES.E_kodea =E.E_kodea) **JOIN** Kirolaria AS K **ON** ES.K_zbkia=K.K_zbkia

WHERE E.E_izena=@estadioIzena AND E.Hiria=@hiri AND ES.P_kodea=@proba ORDER BY K.Izena

Ariketa:Tximeletak (1)

Espezie (Izena, Ezaugarriak) - 10.000 errenkada

Tximeleta (IzenZientifikoa, Jatorria, Habitat, BiziItxaropena, EspezieIzena) - 100.000 errenk.

Pertsona (NAN, Izena, Helbidea, Tfnoa, *BildumaKod*, *NagusiaDa*) – 4.500 errenkada

Bilduma (Kodea, Kokapena, Salneurria) - 3.000 errenkada

Ale (IzenZientifikoa, Zbkia, Sorlekua, Tamaina, BildumaKod) – 6.000 errenkada

1) Egunean 1000 alditan

SELECT DISTINCT Esp.Izena, Esp.Ezaugarriak

FROM ((Pertsona AS P JOIN Ále ÁS A ON P.BildumaKod=A.BildumaKod) JOIN Tximeleta AS T ON A.IzenZientifikoa=T.IzenZientifikoa) JOIN Espezie AS Esp ON T.EspezieIzena=Esp.Izena WHERE P.NAN=@bildumaZalea

2) Egunean 2000 alditan

SELECT DISTINCT B.Kodea, B.Salneurria

FROM (Tximeleta AS T JOIN Alea AS A ON T.IzenZientifikoa=A.IzenZientifikoa)

JOIN Bilduma AS B ON A.BildumaKod=B.Kodea

WHERE T.Habitat=@habitat

Ariketa:Tximeletak (1)

Espezie (Izena, Ezaugarriak) - 10.000 errenkada

Tximeleta (IzenZientifikoa, Jatorria, Habitat, BiziItxaropena, EspezieIzena) - 100.000 errenk.

Pertsona (NAN, Izena, Helbidea, Tfnoa, BildumaKod, NagusiaDa) – 4.500 errenkada

Bilduma (Kodea, Kokapena, Salneurria) - 3.000 errenkada

Ale (IzenZientifikoa, Zbkia, Sorlekua, Tamaina, BildumaKod) – 6.000 errenkada

3) Egunean 800 alditan

SELECT P.NAN, P.Izena, P.BildumaKod FROM Pertsona AS P ORDER BY P.NAN

4) Egunean 20000 alditan

SELECT A.*
FROM Bilduma AS B JOIN Ale AS A ON B.Kodea= A.BildumaKod WHERE B.Kodea=@bilduma

Ariketa: Janaria (1)

Artikulu (ArtIzena, Mota, Prezioa, Tamaina) - 50 errenkada

Gako hautagaiak

Osagai (OsaIzena, Prezioa, Hornitzailea) – 500 errenkada

Eskaera (Zbkia, Data, Eskaera Ordua, Erantzun Ordua, Tfnoa) – 100000 errenkada

Esk_Art (Zbkia, ArtIzena, Kantitatea) – 300000 errenkada

Art_Osa (ArtIzena, OsaIzena) - 1.000 errenkada

•••

Ondorengo eragiketak egiteko, zein da fitxategi antolamendurik egokiena?:

1) Egunean 1.000 alditan SELECT O.Hornitzailea, O. Osaglzena FROM Osagai AS O ORDER BY O.Hornitzailea, O. Osaglzena

2) Egunean 300 alditan

SELECT A. Tamaina

FROM (Artikulu AS A JOIN Art_Osag AS AO ON A.ArtIzena=AO.ArtIzena) JOIN Osagai AS O ON AO.OsagIzena=O.OsagIzena

WHERE O.Prezioa = @prezioa

Ariketa: Janaria (2)

Artikulu (ArtIzena, Mota, Prezioa, Tamaina) - 50 errenkada

Gako hautagaiak

Osagai (OsaIzena, Prezioa, Hornitzailea) – 500 errenkada

Eskaera (Zbkia, Data, Eskaera Ordua, Erantzun Ordua, Tfnoa) – 100000 errenkada

Esk_Art (Zbkia, ArtIzena, Kantitatea) – 300000 errenkada

Art_Osa (ArtIzena, OsaIzena) - 1.000 errenkada

•••

Ondorengo eragiketak egiteko, zein da fitxategi antolamendurik egokiena?:

- 1) Egunean 100 alditan SELECT A.ArtIzena, A.Prezioa FROM Artikulu AS A ORDER BY A.ArtIzena
- 2) Egunean 5.000 alditan

 SELECT E.*, SUM(EA.Kantitatea * A.Prezioa) AS EskaeraPrezioa

 FROM (Eskaera AS E NATURAL JOIN Esk_Art AS EA) NATURAL JOIN Artikulu AS A

 WHERE E.Zbkia = @eskaera

 GROUP BY E.Zbkia